

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Gnoti Seautón, Sive Arnoldi Geulincs Ethica

Geulincx, Arnold

Lugd. Batav., MDCLXXV

§. 8. Furor & Mollitia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48728](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48728)

§. 8. Furor & Mollitia.

Furor in excessu, Mollitia in defectu est, & hic Scholæ mecum consentiunt. Furor prosequitur quodammodo dolorem, Mollitia fugit: Fortitudo consistit in medio, & nec fugit nec prosequitur illum, sed curat Rationem, & ei soli vocat, dolorem in nullo numero habet, quantum scilicet ad animi sententiam attinet, nam quantum ad sensus, ad passiones vidimus §. præcedenti, quomodo vir fortis ab illis urgeri possit.

Dolorem quidem nemo quatenus dolor est sectari videtur: nam Boni negative se habent adversus illum, mali fugiunt, tantum abest ut ipsum prosequantur; sed videmur dolorem tunc etiam prosequi, cum in res illas sine causâ præcipitamus, quibus ille annexus est; cum tamen sub dolore etiam timor hic veniat (ut præcedenti §. monuimus) videntur quidem ipso timore & periculo gestire: habet enim præsertim apud juvenes illos audaculos & bellicosos aliquandiu se timor, quo quasi titillet mentem, & miro quodam afficiat modo, quo delectari subinde quidam videntur; sed delectatio illa non tam videtur
ex

ex ipso timore, quam spe, quæ ei adjungitur provenire. Simile quid etiam locum in dolore strictè dicto & tristitiâ, quidam enim effusi in gemitus & lacrymas, consolationem nullam admittunt, & videntur ipsâ suâ tristitiâ delectari. Ex his interim divisio aliqua furoris desumi potest, nempe in eum, qui ipsum dolorem amplectitur (potestque vocari furor strictè dictus, vel doctrinæ causâ in res dolorem conferentes, nullo ergo ipsum dolorem affectu (potestque vocari Temeritas, vel Inconsiderantia) aliter etiam Furor dividitur, comparatione factâ ad Fortitudinem strictè dictam & Patientiam: nam qui in excessu patientiæ Furor est, prosequiturque seu ipsam tristitiam, si id fieri possit, seu res eam conferentes, Immanitas vocatur: ut Immanes illi sunt, qui seipsos cadunt aut occidunt, aliterque res tristes sibi accersunt; is vero, qui ad Fortitudinem strictè dictam in excessu Furor est, gaudetque vel periculo ipso & Timore, vel rebus periculosis, ambiguis & metuendis, Audacia vocatur: unde audaces illi, qui magna tempestate mari se sine causâ committunt, aut in culmine turris se consistunt, aut inter pugnas & digladiationes temulentorum se interponunt, pruriuntque quodammodo

modo istis periculis, aut Jactantiâ & Vanitate in illa feruntur.

Mollitia vero simili aliquo pacto dividi potest; nam ea quæ ad Patientiam in defectu est, Impatientia vocatur: ut illi, qui propter præsentem aliquam afflictionem à Rationis præscripto deficiunt, partes, quæ iis incumbunt, non explent, deditâ operâ lacrymis, querelis & gemitibus se tradunt, Molles & Impatientes dicendi sunt: Ea vero Mollitia, quæ ad Fortitudinem strictè dictam in defectu est, Timiditas & Pusillanimitas, Ignavia Vecordiaque vocatur: sic Vecordes & Timidi illi, qui metu perculsi stationem suam deserunt, nec auscultant, quid Ratio, sed quod Timor suadeat, & huic parent.

Sed bene notandum est, omnia hæc vitia, cum non in fronte tantum & in cute, quod dici solet, sed intus etiam & penitus inspiciuntur, ad Intemperantiam pertinere; quod adeo verum est, ut Stupor etiam, qui quam longissime ab Intemperantia recedere videtur, re bene examinatâ, non alio, quam ad Intemperantiam referri posse videatur. Semper enim pellice aliquâ delectatione & Voluptate feruntur homines, quotquot à Rationis rectâ semitâ declinant; Voluptate autem agi, hoc

hoc ipsum est esse Intemperantem. Igitur qui se ipsos cruciant, cædunt imo & occidunt, semper Voluptate aliqua ad id agendum pertrahuntur & recte dixit ille:

— *Trahit sua quemque Voluptas.*

§. 9. Pietas.

Pietas est Virtus inter res Divinas; Virtus inter res nostras seu inter res secundas nobis vel adversas, Temperantia est, vel Fortitudo (ut vidimus) sed si generali nomine hæc exprimenda sit, non nisi Humilitas vocari poterit: & ut tamen distinguatur ab Humilitate illâ, quæ solum tenet inter Virtutes Cardinales, *Humilitas particularis* vocetur, aut si lubet, *Humilitas aperta*: Nusquam enim Humilitas seu incuria sui elucet ita, & tantopere quasi oculis notatur, quam in Fortitudine & Temperantia: Qui enim ex æquo res secundas atque adversas contemnit, quod fortis atque Temperantis hominis Officium est, is clarissime convincitur, nullâ sui curâ, sollicitudine, vel studio duci.

Sicut ergo Humilitas illa particularis & Patens inter res nostras versatur: sic Pietas generalis inter res Divinas: itemque sicut Humilitas duas habet partes, *Inspicere*